

Samenvatting

Geweld in afhankelijkheidsrelaties, zoals bijvoorbeeld kindermishandeling en geweld tussen (ex-)partners, is een groot probleem in de samenleving. Het gaat bijvoorbeeld om fysieke, emotionele en psychische mishandeling, maar ook om bijvoorbeeld seksueel geweld en –misbruik, stalking of financiële uitbuiting. Het slachtoffer is vaak afhankelijk van de dader, bijvoorbeeld een (ex-)partner, familielid, verzorger of hulpverlener. Voordat een situatie naar buiten komt zijn vaak al meerdere incidenten voorafgegaan. In veel situaties spelen daarnaast onderliggende problemen. Met het vaststellen van de regiovisie door de gemeenteraad is het kader van de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties vastgelegd. In het uitvoeringsplan is de regiovisie uitgewerkt in concrete activiteiten die bijdragen aan het versterken van de aanpak en de samenwerking in Zuid-Limburg. Het college heeft besloten om het Uitvoeringsplan 2024-2027: Aanpak geweld in Afhankelijkheidsrelaties “Samen sterk, iedereen veilig” vast te stellen.

Beslispunten

1. Het uitvoeringsplan Zuid-Limburg 2024-2027 “Samen sterk, iedereen veilig” Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties vast te stellen.
2. Besluiten tot het aangaan van de intentieverklaring samenwerking geweld in afhankelijkheidsrelaties.
3. De raad te informeren overeenkomstig raadsinformatiebrief.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 3 december 2024:

Conform.

1. Aanleiding

Bij geweld in afhankelijkheidsrelaties gaat het om geweld dat gepleegd wordt door een persoon die het slachtoffer niet alleen kent, maar waar het slachtoffer ook materieel of emotioneel afhankelijk van is. Voorbeelden zijn huiselijk geweld, ouderenmishandeling maar ook mensenhandel en mishandeling door een mantelzorger. Gemeenten hebben naast inhoudelijke taken vanuit de WMO de opdracht om een regionale visie te ontwikkelen gericht op de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Alle Zuid-Limburgse gemeenteraden hebben in de afgelopen periode de regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 “Samen sterk, iedereen veilig” vastgesteld. De gemeenteraad van Maastricht heeft de visie op 28 mei 2024 vastgesteld.

De Regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 “Samen sterk, iedereen veilig” is uitgewerkt in een uitvoeringsplan met concrete activiteiten. De duur van het uitvoeringsplan is 4 jaar. Dit uitvoeringsplan ligt nu ter vaststelling voor aan het college.

Bij de behandeling van de regiovisie door de gemeenteraad Maastricht is er door raadsleden aandacht gevraagd voor een aantal onderwerpen: het vergroten van bewustwording met betrekking tot slachtoffers uit de lhbtqia+-gemeenschap en slachtoffers van ouderenmishandeling, opvang van dieren van slachtoffers van huiselijk geweld.

Daarnaast is er in de raadsvergadering van 2 juli 2024 een motie aangenomen met betrekking tot huisverboden. In deze motie werd het college opgeroepen om in gesprek te gaan met betrokken uitvoerders, om bij iedere vorm van huiselijk geweld een zorgvuldige afweging te maken om eventueel een RIHG (Risicotaxatie-instrument Huiselijk geweld) af te nemen. De motie is inmiddels uitgevoerd. De gesprekken met Veilig Thuis, Trajekt en Politie hebben plaatsgevonden en zijn aanleiding voor het verbeteren van de inzet van het huisverbod.

In dit kader is er in de regio Maastricht Heuvelland en Westelijke Mijnstreek ervoor gekozen om een aantal aanvullende activiteiten in te zetten tijdens de periode 2024 – 2027 ten behoeve van voornoemde thema's. De aanvullende activiteiten zijn opgenomen in een subregionale paragraaf die als oplegnotitie onderdeel uitmaakt van het uitvoeringsplan.

2. Context

Gemeenten hebben in deze aanpak de regierol voor wat betreft het sociale domein. Op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 (Art. 2.1.2 in conjunctie met art. 2.2.1) zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor de ketenaanpak op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Naast preventie, zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor de bestrijding, de aanpak en nazorg van kindermishandeling. Alle gemeenten hebben dus een eigen taak om geweld in afhankelijkheidsrelaties aan te pakken, onder andere door te zorgen voor de lokale infrastructuur om preventie, vroegsignalering en laagdrempelige hulp te waarborgen.

Met de vaststelling van de Regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 “Samen sterk, iedereen veilig” zijn de gezamenlijke afspraken vastgelegd op lokaal, sub-regionaal, regionaal en provinciaal/landelijk niveau. Hierdoor wordt gezamenlijk door de Zuid-Limburgse gemeenten invulling gegeven aan de opdracht van het Rijk om te komen tot een eenduidige en integrale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Het uitvoeringsplan is hier een verdere uitwerking van.

3. Gewenste situatie

De ambitie van de regiovisie en het daaraan gekoppelde uitvoeringsplan is het doorbreken van de intergenerationele overdracht van geweld (in gezinnen). Dit doen we door veiligheid te creëren, vroegtijdig te signaleren en geweld in afhankelijkheidsrelaties blijvend te stoppen. We waarborgen duurzaam herstel en pakken hiervoor ook onderliggende problemen aan.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Geweld in afhankelijkheidsrelaties is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving. De gevolgen zijn vaak groot, zelfs na één incident. Want naast fysieke en maatschappelijke gevolgen zijn er de psychische gevolgen: gevoelens van vernedering, kleinering, angst, machteloosheid en wanhoop. Deze kunnen zorgen voor frustratie, woede en ernstige psychische belemmeringen. Het is belangrijk om signalen van geweld in afhankelijkheidsrelaties zo vroeg mogelijk te herkennen, om zo snel mogelijk de juiste ondersteuning te kunnen bieden. Deze ondersteuning wordt geboden door tal van partijen. Samenwerking tussen verschillende disciplines daarbij is uitermate belangrijk, omdat er meerdere factoren van invloed zijn op dit geweld zoals bijvoorbeeld opvoedingsstijl, de woonomgeving, gezondheid en de financiële situatie. Een gezamenlijke visie die uitgewerkt is in een uitvoeringsplan met concrete activiteiten is hiervoor essentieel.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

Er is binnen de organisatie een regionale projectleider geweld in afhankelijkheidsrelaties benoemd voor de regio Maastricht Heuvelland en Westelijke Mijnstreek. Deze vervult samen met de projectleider geweld in afhankelijkheidsrelaties voor de regio Parkstad, in de regio een sturende rol m.b.t. geweld in afhankelijkheidsrelaties en de activiteiten uit het uitvoeringsplan.

Werkzaamheden met betrekking tot geweld in afhankelijkheidsrelaties zijn veelal reguliere werkzaamheden op grond van de Wmo en de Jeugdwet en kunnen veelal worden uitgevoerd door de bestaande capaciteit. Een aantal activiteiten die in het uitvoeringsplan worden genoemd, zoals het doorontwikkelen van lokale wijkteams en het doorontwikkelen van lerende netwerken hebben (beperkt) effect op deze bestaande ambtelijke capaciteit, bijvoorbeeld in het kader van intervisie en (specialistische) trainingen.

In dit kader is er in het uitvoeringsplan gekozen voor de koepelterm lokale wijkteams, omdat er in verschillende gemeenten verschillende benamingen worden gebruikt voor teams die meldingen in het kader van geweld in afhankelijkheidsrelaties oppakken. In Maastricht zijn dit primair de deelnemers aan het multidisciplinair casusoverleg geweld in afhankelijkheidsrelaties, onder voorzitterschap van consulenten van de Teams WMO, aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld/kindermishandeling en de consulenten van team Jeugd.

Het verbeteren van signaleringsvaardigheden van professionals heeft eveneens (beperkt) effect op de bestaande ambtelijke capaciteit van diverse teams, waaronder de teams Jeugd, WMO en Openbare Orde en Veiligheid.

De activiteiten met betrekking tot het doorontwikkelen van het werken volgens visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid en het verbeteren van regie worden eerst in pilotverband opgepakt, waarbij de personele effecten worden gemonitord.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

Niet van toepassing.

8. Financiën

		Omschrijving	I/S	Lasten				Baten			
				'24	'25	'26	'27	'23	'24	'25	'27
College- voorstel	A	Uitvoeringsplan Regiovisie	S	640	654	654	654				
	B	Subregionale paragraaf	S	297	303	303	303				
	C	Middelen Toekomst- scenario Kind en gezins- bescherming	I	50	360	0	0				
		Totaal	S	987	1.317	957	957				
Bestaande dekking	A	540681238 - GIA regionaal	S	640	654	654	654				
	B	570620604 – Huiselijk Geweld	S	297	303	303	303				
	C	540681237 – Toekomst- scenario kind en gezin	I	50	360	0	0				
		Totaal	S	987	1.317	957	957				
Nieuwe dekking of tekort- melding											
		Totaal									

Bedragen x 1000

Genoemde bedragen zijn inclusief B.T.W.

Collegevoorstel

- A. Maastricht voor de regio Maastricht Heuvelland en de Westelijke Mijnstreek en Heerlen voor de regio Parkstad zijn centrumgemeenten in de regio Zuid-Limburg. Zij ontvangen structureel extra geld ten behoeve van de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties voor Zuid-Limburg (Decentralisatie uitkering vrouwenopvang afgekort Du Vo middelen). Van deze Du Vo middelen worden o.a. regionale voorzieningen gefinancierd, bijvoorbeeld de Vrouwenopvang. Een deel van deze structurele Du Vo-middelen is gereserveerd voor (extra) regionale inzet op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties, de zogenaamde regionale GIA-middelen. Deze middelen worden gebruikt voor de financiering van de activiteiten van het uitvoeringsplan. In het uitvoeringsplan is een verdere detaillering opgenomen van de jaarlijkse inzet van deze regiomiddelen tijdens de looptijd van het uitvoeringsplan van 2024 tot en met 2027.
- B. In de oplegnotitie subregionale paragraaf voor Maastricht Heuvelland en Westelijke Mijnstreek zijn een viertal activiteiten opgenomen. Dekking van deze subregionale paragraaf komt uit bestaande budgetten. De kosten voor de bewustwordingscampagnes ter hoogte van in totaal € 30.000 komen ten laste van het budget huiselijk geweld. Dekking van de PM-kosten die verband houden met de activiteit, pilot opvang van dieren slachtoffers in de vrouwenopvang komt uit het budget vrouwenopvang. De activiteit met betrekking het verbeteren van de inzet huisverboden wordt door de reguliere personeelscapaciteit verricht, hiervoor worden geen aanvullende kosten verwacht.
- C. In 2024 en 2025 zijn er tijdelijke middelen beschikbaar in de Du Vo om regio's in staat te stellen om lokale wijkteams voor te bereiden op het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming. Deze middelen worden ingezet voor het financieren van de pilots in het kader van de activiteiten doorontwikkelen van het werken volgens visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid en het verbeteren van regie. Deze activiteiten met deelname van gemeenten (toegang Jeugd, MO), Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, gemeenten en de gecertificeerde instellingen dragen bij aan de cultuurverandering die het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming beoogd. Het oorspronkelijk beschikbaar bedrag ter hoogte van € 351K in 2024 wordt niet volledig besteed. Dit is hierdoor in de 2^e Berap van 2024 afgeraamd tot € 50K.

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. Participatie tot heden

Inbreng partners/intentieverklaring

Bij de totstandkoming van het uitvoeringsplan zijn de partners net als bij de regiovisie zeer uitgebreid betrokken: De partners zijn: Afvaardiging 16 Zuid-Limburgse gemeenten, Veilig Thuis Zuid-Limburg, Raad voor de Kinderbescherming, Politie, Openbaar Ministerie, Centrum Seksueel Geweld Limburg, LEVANTO groep Vrouwenopvang, XONAR Vrouwenopvang en hulpverlening, Gecertificeerde Instellingen en Zorg -en Veiligheidshuizen Zuid-Limburg. Er hebben meerdere netwerksessies plaatsgevonden om zo tot een gezamenlijk uitvoeringsplan te komen.

Samen is er gekozen voor focus: om echt winst te behalen moeten we thema's gericht en vooral samen oppakken en prioriteiten stellen. Ook moeten we duidelijke afspraken maken over de verantwoordelijkheid en inbreng van de betrokken partners. Dit doen we door de inbreng van alle partijen te beschrijven in het uitvoeringsplan. Omdat de regiovisie en het uitvoeringsplan het resultaat is van gezamenlijke inbreng is ervoor gekozen om alle partijen een intentieverklaring te laten tekenen, waarin alle partijen de inhoud van de visie en het uitvoeringsplan onderschrijven. Uiterlijk in het eerste kwartaal 2025 zal er een startbijeenkomst plaatsvinden.

De regionale paragraaf Maastricht Heuvelland en Westelijke Mijnstreek is tot stand gekomen in samenwerking met de gemeenten en (lokale) partners.

Inbreng MO-adviesraden

Op Zuid-Limburgse schaal is een afvaardiging van lokale adviesraden betrokken die specifiek was samengesteld voor het opstellen van de regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 "Samen sterk, iedereen veilig". Er is vervolgens een advies geformuleerd op Zuid-Limburgse schaal dat gedeeld is met alle lokale adviesraden van de 16 Zuid-Limburgse gemeenten. De onafhankelijke adviesraad Maastricht heeft daarnaast nog een aanvullend advies gegeven. Het advies van de afvaardiging en de aanvullende adviezen zijn verwerkt in het uitvoeringsplan. Er heeft een overleg plaatsgevonden met een (afvaardiging) van de lokale MO-adviesraden. Hierin is toegelicht hoe deze adviezen zijn verwerkt in het uitvoeringsplan.

Inbreng commissie Zorg en Veiligheid

In de regio Zuid-Limburg is in 2021 de commissie Zorg en Veiligheid ingericht om te komen tot afstemming en advies rond zogenaamde snijvlakthema's zoals huiselijk geweld en personen met verward of onbegrepen gedrag. De partijen die zich hiertoe hebben gecommitteerd zijn: gemeenten (Welzijn, (jeugd)zorg en Veiligheid), OM, politie, GGZ (Mondriaan) en de GGD Zuid-Limburg.

De commissie Zorg en Veiligheid is op meerdere momenten betrokken bij de totstandkoming van de regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 “Samen sterk, iedereen veilig”. De adviezen van de commissie zijn meegenomen in de uitwerking in het uitvoeringsplan. In november 2024 vindt er een presentatie plaats aan de commissie Zorg en Veiligheid over het definitieve uitvoeringsplan.

11. Voorstel

1. Het uitvoeringsplan Zuid-Limburg 2024-2027 “Samen sterk, iedereen veilig” Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties vast te stellen.
2. Besluiten tot het aangaan van de intentieverklaring samenwerking geweld in afhankelijkheidsrelaties.
3. De raad te informeren overeenkomstig bijgaande raadsinformatiebrief.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

De planning, de wijze van evaluatie en monitoring is uitgewerkt in het uitvoeringsplan. Er vindt in ieder geval tweejaarlijks een evaluatie plaats om te kijken waar we staan en wat beter kan. Ook zal voor de geprioriteerde onderwerpen een plan van aanpak opgesteld worden waarin aangegeven wordt hoe dit geëvalueerd wordt.